

Suomen musiikkikoulutuksen visio

Hankkeen lyhyt kuvaus

Hankkeen tavoitteena on luoda kansallinen musiikkikoulutuksen visio vuoteen 2030. Tavoitteena on tunnistaa, millaisia muutoksia järjestelmään tulisi tehdä, jotta se tulevaisuudessa vastaisi parhaimmalla tavalla muuttuviin koulutustarpeisiin. Vision luominen tapahtuu laajana, kaikki koulutusasteet ja kentän toimijat kokoavana verkostoyhteistyönä. Visiotyöllä halutaan vahvistaa eri osapuolten yhteistä käsitystä koko koulutusjärjestelmän kehittämistarpeista ja -tavoitteista sekä tukea eri toimijoiden välisen yhteistyön kehittämistä alueellisella ja valtakunnallisella tasolla.

Yhteinen visio tukee paikallista päätöksentekoa ja strategiatyötä kolmella tavalla:

1. se kuvaa kansallisen järjestelmän kehittämistavoitteet

tavoite: tunnistetaan muutostarpeet ja mahdollisuudet, joiden pohjalta luodaan yhteiset tavoitteet koulutusjärjestelmän kehittämiseksi

2. se selkeyttää työnjakoa

tavoite: annetaan kullekin toimijalle mahdollisuudet tarkastella omaa tehtäväänsä ja rooliaan suhteessa koulutusjärjestelmän kokonaisuuteen, yhteisiin kansallisiin tavoitteisiin ja tulevaisuuden muutoksiin

3. se vahvistaa mahdollisuuksia yhteistyöhön

tavoite: lisätään ymmärrystä siitä, millaisella eri toimijoiden välisellä alueellisella ja kansallisella yhteistyöllä voidaan lisätä vaikuttavuutta, vastata nykyistä paremmin kehittymishaasteisiin sekä asettaa näiden pohjalta malleja ja selkeitä tavoitteita yhteistyön kehittämiseksi.

A. Yllä on kerrattu saatekirjeessä esitelty hankkeen kuvaus sekä tavoitteet. Onko nyt esitetty visiotyön tavoite mielestäsi oikea? (Rastita vaihtoehto)

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

Muuta huomautettavaa?

Suomen Säveltäjät ry:n sävellyksen opetussuunnitelmatyöryhmä pitää aloitetta tärkeänä.

B. Millaisia alueellisia tarpeita tai omaan yksikköosi/organisaatioosi kohdistuvia yhteiskunnallisia odotuksia tunnistat, joihin tällä visiotyöllä tulisi mielestäsi vastata?

1. Musiikin hahmotuksellisten taitojen taso

Musiikin hahmotustaitojen taso musiikinopiskelijoilla on ammatillisen koulutuksen pääsykokeiden perusteella havaittu laskeneet. Musiikin hahmotuksellisten valmiuksien oppiminen (teoria, analyysi, säveltapailu) tulisi turvata musiikkioppilaitoksissa ammattitaitoisten opettajien ohjauksessa. Esimerkiksi Sibelius-Akatemian sävellysohjelmiin

haettaessa pelkkä sävellyksellinen lahjakkuus ei riitä, koska ammattiopinnot ovat tiiviit. Myöskään soitonopetusta ei saisi leikata sävellyspääaineisilta musiikkioppilaitosten oppilailta määrällisesti pois. Jonkin soittimen soittaminen on osa musiikillista ajattelua, mikä auttaa ja näkyy myös sävellystyössä. Se, että musiikkiopistossa on saanut opiskella sävellystä tavoitteellisesti, näkyy välittömästi pääsykoetilanteessa kypsempinä sävellyksinä.

Sävellysopettajat ovat esimerkiksi joutuneet käyttämään puolen tunnin sävellystunneistaan aikaa opettaakseen oppilailleen mm. intervallien laatuja ja sävellajeja, kun samaan aikaan 60-minuuttisilla musiikin hahmotustaitojen tunneilla on tehty biisejä. Sävellysopetus ei ole musiikin hahmotustaitojen opettamista. Sävellysopetus ei myöskään tule korvaamaan musiikin hahmotustaitojen opetusta. Nämä kaksi toisiaan tukevaa opintokokonaisuutta tulee pitää omina oppiaineinaan myös vastaisuudessa.

2. Toimintakulttuurin muutosta tulisi tarkastella kausnäköisesti

Opetussuunnitelmissa vahvasti esiin nostettu säveltäminen tulisi nähdä laajamuotoisena toimintana, jossa myös taidemusiikilla olisi keskeinen asema. Taidemusiikin säveltämisellä voisi olla entistä suurempi rooli myös peruskoulujen musiikinopetuksessa. Jotta jokainen peruskoululainen saisi laaja-alaisen kokemuksen säveltämisestä, siihen tarvitaan jatkossa entistä laajempaa ja monipuolisempaa yhteistyötä säveltäjien ja musiikkikasvattajien, säveltäjien ja musiikinopettajien, säveltäjien ja musiikkioppilaitosten henkilöstön välillä. Näemme tämän suurenmoisena kehitysmahdollisuutena! Siihen tarvitaan vielä lisää suotuisia päätöksiä, asiaan vihkiytyneitä ja innostuneita työryhmiä ja resurssien kohdentamista.

Kouluissa sävelletään ja korkeakoulut ovat myös vastanneet sävellyspedagogiikan kysyntään. Tähän väliin jäivät musiikkiopistot ja ammatillisen toisen asteen konservatoriot. Jotta jatkumo sävellyksen opintopolussa saataisiin instrumentalistin opintopolun tavoin jatkumaan musiikkiopistotasolta korkeakoulutasolle, täytyisi säveltämisen pääainemahdollisuus saada toteutumaan myös ammatillisen toisen asteen konservatorioissa. Sävellyksen opiskelussa ei ole tällä hetkellä mahdollista suorittaa esim. kaksoistutkintoa sävellyspääaineisena. Tähän asiaan olisi hyvä saada muutos lähivuosina. Musiikkioppilaitoksiin tarvittaisiin tulevaisuudessa uusia sävellyksen lehtoraatteja ja puolilehtoraatteja. Lehtoraatit olisi syytä suunnata niin, että ne olisivat ensisijaisesti ammattisäveltäjän koulutuksen saaneille henkilöille. Pidämme tärkeänä, että sävellystä opettavat ihmiset, joilla on omakohtainen tuntuma ammattimaiseen sävellystyöhön. Parhaat mahdollisuudet korkeatasoiseen opetukseen kaikilla koulutusasteilla turvataan luomalla edellytykset opetuksen antamiseen ammattitaitoisten asiantuntijoiden ohjauksessa.

3. Käsitteistön määrittelemisen ja ammattitaito

Ammattisäveltäjän asema tulisi turvata ja käsitteistöä määritellä. Musiikinopettaja tukee oppilaan luovia taitoja, joihin sisältyy sävellys, improvisointi, musikkiteknologia, tulevaisuudessa yhä enemmän myös muut taiteet. Sävellyksen ohjaus kohdistuu sävellykseen kasvatustoimintana, jota voi antaa kuka tahansa musiikkia opettava: instrumenttiopettaja, musiikin ryhmäaineiden opettaja, koulun musiikinopettaja, musiikkikasvattaja, säveltäjä. Sävellysopetuksessa oppilaan persoonallista ilmaisua

syvennetään ja musiikillista ymmärrystä laajennetaan ammattitaitoisen sävellysopettajan johdolla.

Tällä hetkellä lähes kuka tahansa asiasta kiinnostunut saattaa kutsua itseään sävellyspedagogiksi. Säveltäjä on säveltämisen asiantuntija. Tässä tulisi noudattaa valtioneuvoston asetuksia opettajan kelpoisuusvaatimuksista. Sävellysopettajan substanssiosaamisen tulee rinnastua soitonopettajalta vaadittaviin tietoihin ja taitoihin.

C. Millaista hyötyä näkisit näiden tavoitteiden saavuttamisen tuottavan?

Musiikin hahmotustaitojen riittävä taso musiikkioppilaitoksissa heijastuu välittömästi sekä musiikin harrastajan musiikilliseen kasvuun ja edellytyksiin kehittää luovuuttaan että ammatillisesti suomalaisten muusikoiden menestykseen myös tulevaisuudessa. Tasokas musiikin hahmotustaitojen opetus antaa pohjan oppimiselle ja musiikilliselle ymmärtämiselle.

Säveltäjien ammattitaidosta ei tulisi joustaa. Opiskellessaan ammattitaitoisen säveltäjän johdolla lapsille avautuisi tilaisuus työskennellä oikeiden säveltäjien kanssa ja samoin säveltäjät saisivat työhönsä uudenlaista näkökulmaa työskennellessään sekä lapsien että paikkakunnan muiden musiikki-ihmisten kanssa.

Määrittelemällä käsitteitä (säveltämisen ohjaus vs. sävellysopetus) madallamme kynnystä luovaan tekemiseen ryhtymiseen sävellyksen ohjauksen kautta ja samalla takaamme sävellysopettajan substanssiosaamisen. Lisäksi luomme parhaan kasvualustan tuleville muusikko- ja säveltäjäskupolville.

Alustavasti olemme ajatelleet edetä projektissa seuraavasti:

Tässä ensimmäisessä vaiheessa (syksy-talvi 2018-2019) pyrimme kartoittamaan toimijoiden näkemyksiä visiotyön tarpeellisuudesta, fokuksesta ja prosessista sekä siitä, millä tavoin toimijat olisivat valmiita osallistumaan tällaiseen työskentelyyn. Kartoitus toteutetaan sähköisellä kyselyllä ja puhelinhaastatteluilla.

Toisessa vaiheessa (kevät 2019) on tarkoitus laatia itse visiotyön hankesuunnitelma. Työhön tullaan kutsumaan kaikki suomalaisesta musiikkikoulutuksesta vastaavat tahot. Seminaari järjestetään Helsingissä, lauantaina 6.4.2019. Seminaarin teemat ja toteutustapa pohjataan tässä kyselyssä annettuihin vastuksiin ja niistä saatuihin mahdollisiin johtopäätöksiin. Myös nämä tullaan esittelemään seminaaripäivänä.

Kolmannessa vaiheessa (syksy 2019 – kevät 2020) käynnistetään valtakunnallinen visiotyö kaikkien toimijoiden yhdessä rakentaman hankesuunnitelman mukaisesti.

Mitä tulisi ottaa huomioon yllä kuvatun prosessin toteutamisessa, jotta kaikki koulutuksesta vastaavat tai siihen osallistuvat organisaatiot/toimijat tulisivat kuulluiksi ja hyötyisivät siitä mahdollisimman paljon?

E. Miten sinä tai organisaatiosi olisitte valmiita osallistumaan visiotyöhön?

Suomen Säveltäjät ry:n sävellyksen opetussuunnitelmatyöryhmä (Pasi Lyytikäinen pj., Sanna Ahvenjärvi, Markku Klami, Tapio Lappalainen, Minna Leinonen) olisi mielellään käytettävissä visiotyöhön sen kaikissa vaiheissa.

F. Visiotyö on vasta alussa - nyt on mahdollista vaikuttaa vision rakentumiseen kysymyksenasettelusta lähtien. Mitä muuta haluaisit sanoa tai minkälaisia terveisiä lähettäisit visiotyöhön?